

Latvijā ražotās sakaru un elektrotehniskās aparatūras nosaukumi

Pārskatā sniegtas ziņas par Latvijā ražotās sakaru un elektrotehniskās aparatūras modeļu (tipu) un atsevišķu to sastāvdaļu nosaukumiem un apzīmējumiem. Tas veidots, lai palīdzētu interesentiem izprast Latvijas sakaru un radiorūpniecības gaitu 20. gadsimtā un 21. gadsimta sākumā un paskaidrotu ierakstus autora veidotajā "Latvijas sakaru un elektrotehnisko ražojumu datu bāzē (radio datu bāzē)".

Galvenā uzmanība veltīta radiotehniskajai aparatūrai. Tā iedalās daudzos veidos ar kopīgām ražojumu pazīmēm (īpašībām) un līdzīgu pielietojumu – uztvērēji, radiolas, magnetofoni, magnetolas, akustiskās sistēmas, pastiprinātāji u.c. Katrā veidā iekļaujas vairāki paveidi un milzīgs daudzums konkrētu radiotehniskās aparatūras ražojumu – modeļu (tipu). Tips kā konkrēta ražojuma nosaukums lietots no radiorūpniecības sākuma līdz 20. gadsimta 50-to gadu vidum, vēlāk konkrētos ražojumus dēvē par modeļiem.

Jau no ražošanas sākuma firmas saviem ražojumiem dod nosaukumus. Tie pārsvarā ir divu veidu: tehniskie un personificētie. Tehniskajiem nosaukumiem galvenais ir uztvērēja modeļa apzīmējumā ietvert daļu no tā tehniskā raksturojuma – uztvērēja shēmas slēguma veidu, lampu vai vienlaicīgi noskaņoto kontūru skaitu, barošanas avotu, skaļruņa tipu, izlaides gadu vai citus raksturlielumus. Personificētie nosaukumi pārsvarā ir domāti reklāmas vajadzībām. Dažādos laika periodos dažādiem ražotājiem nosaukumu piešķiršanas sistēmas Latvijā ir atšķirīgas un tās laika gaitā būtiski mainās. Atsevišķos gadījumos radiotehniskajiem izstrādājumiem parādās arī iesaukas kā, piemēram, „Lācītis” (PTVGD ražotais uztvērējs „L1”), „Eiropas karte” („Vefsuperlux MD/37”), „Lielā Radiotehnika” („Rīga T689”), „Mazā Radiotehnika” („Rīga T755”), „Staļina ērģeles” („Miers M152”).

Latvijas radioražotāju prakse savas produkcijas apzīmēšanā ir atšķirīga, bet zināmus kopsaucējus iespējams atrast arī šajā daudzveidībā.

Radiorūpniecības attīstības sākumā ražojumu nosaukumi ir aprakstoši veidoti pēc ražojuma veicamās funkcijas. Piemēram, firmas ražo „Detektoruztvērēju”, „Vienlampas pastiprinātāju”, „Divu lampu uztvērēju”, „Mazo taures skaļruni”, „Virsmas skaļruni”, „Galvas telefonu”, „Anodaparātu”, „Akumulatoru pildītāju”, „Lēnmaiņas pastiprinātāju”, „25W pastiprinātāju”. A.Vita firma ražoja „Skaļrunātāju”, J.Gulbja firma 1932. gadā ražoja „Uztvērēju Rīgai” un „2 spuldžu uztvērēju ar skaļruni”.

Bieži vienam modelim sastopami vairāki nosaukumi, kas stipri apgrūtina to identificēšanu. Piemēram, PTVGD 1925. gadā ražotais divlampu zemfrekvences pastiprinātājs literatūrā minēts kā „2 lamp. lēnmaiņas pastiprinātājs”, „2 sp. pastiprinātājs”, „2 lampu zemperioda pastiprinātājs”, „Divlampīgs radiopastiprinātājs”, „Divlamp. pastipr.” Tāpēc svarīgi zināt ražojumu dokumentācijas, zīmējumu, fabrikācijas, birku numurus, vai, pēckara periodā - ražošanas dokumentācijas decimālnumurus. Pēc tiem visprecīzāk iespējams identificēt ražojumu.

Radiorūpniecības sākums un tās pirmā desmitgade ir arī latviešu tehniskās valodas attīstības laiks. Īpatnējais latviešu, vācu un krievu valodu sajaukums ir starpkaru Latvijas neatņemama sastāvdaļa. Tāpēc šajā laikā sastopami radiotehnisko izstrādājumu dažādi latviski neliterāri nosaukumi: „Reflex – Super”, „Trifon”, „Super Atlantic” un citi.

Daudzveidīgi savus ražojumus apzīmē Abrama Leibovica firma „Foto Radio Centrāle A.Leibovic”. Sākumā tās radiotehniskajiem izstrādājumiem tiek piešķirti aprakstoši nosaukumi. 1929.-1933. gada modeļu nosaukumos izmantoti burti „AL”, kuri apzīmē

A.Leibovica firmu un cipari, kuri sākumā piešķirti ražošanas tehnoloģiskā secībā - „AL 1”, „AL 7”, vai burti, vai arī burti un cipari- „AL P”, „AL L3”. Otrās grupas burti, domājams, apzīmē detektoruztvērējus (burts „D”) un lampu uztvērējus (burts „L”). Burts „T” nosaukuma otrajā daļā norāda uz uztvērēja barošanu no maiņstrāvas tīkla. Domājams, vēlāk skaitļa pirmais cipars apzīmē lampu skaitu uztvērējā – „AL 40”, „AL 66”.

Līdzīgi ar burtiem „AW” savus ražojumus apzīmē arī Arnolds Vits (Arnold Witt) savas darbības sākumā. Nosaukums „AWD” varētu būt apzīmējis šīs firmas detektoru uztvērēju, „AWL3”- trīslampu uztvērēju.

Brāļi Antonišķi Liepājā savu vienīgo zināmo 1936. gadā ražoto uztvērēju apzīmē kā „BA 36”. Liepājnieka Juliusa Nebela uztvērēja nosaukums „NE 4” varētu nozīmēt – Nebels 4.modelis.

Vēl viens ražotājs no Liepājas Aleksandrs Tomass savus ražojumus apzīmē vienkārši ar burtiem „M” (maiņstrāvas) un „LM” (līdzstrāvas un maiņstrāvas) un modeļa kārtas numuru „M2”, „LM1”.

Pagaidām nav noskaidrots, ko nozīmē Pētera Bērziņa firmas uztvērēju apzīmējumi „G2” un „G3”, Pasta un Telegrāfa Virsvaldes Galveno darbnīcu modeļi „H”, „H1”, „N”, Abrama Leibovica firmas ražotais „R 34”.

Perla un Marienfelda firmas “Elektrisko būvju sabiedrība” fabrikas marka ir “Solus”. Ražots firmas skaļrunis ar šādu nosaukumu un, iespējams, uztvērēja nosaukums „S 34” lasāms kā “Solus” 1934. gada modelis. Šeit bez nopietna darba vēstures dokumentu krātuvēs neiztikt.

Reizē ar tehnoloģiju straujo attīstību, divdesmitā gadsimta trīsdesmito gadu vidū mainās daudzu firmu uztvērēju apzīmējumi. A.Leibovica firma izceļas ar saviem personificētajiem „skaļajiem” modeļu nosaukumiem. Intrigējoši skan reklāmās minētie: „Rigafons”, „Prezident”, „Kosmofons”,

„Eiropafons”. Taču „skaļo” vārdu pielietojumā nav vienveidības. Tā uztvērēju „Super-Atlantik” dēvē arī par „Atlantic-Super” vai „Atlantik-Super”, vienu no skaļruņiem

sauc gan par „Piccolo”, gan „Picolo”, „Pikolo” un „Pikkolo”. Lai atšķirtu tālākās uztvērēju modifikācijas, nosaukumiem parasti pievieno izlaides gadskaitļa pēdējos divus ciparus – „Eiropafons”, „Eiropafons 34”, „Eiropafons 35”, „Eiropafons 36”, „Dzintars 37”, „Ferrosupers 36”.

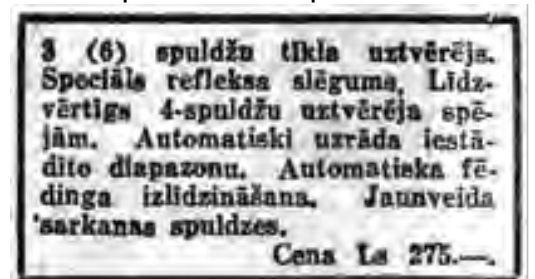
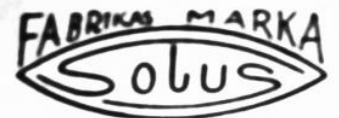
30-to gadu beigās A.Leibovica firmas ražojumiem piemēro jaunu nosaukumu sistēmu. Sākuma burti (TM un TB) apzīmē uztvērēju tipus ar maiņstrāvas vai bateriju barošanu. Sekojošā trīsciparu skaitļa pirmais cipars apzīmē vienlaicīgi noskaņoto kontūru skaitu, otrais cipars – kopējo radio lampu skaitu uztvērējā, trešais – uztverošo un pastiprinātāja lampu skaitu uztvērējā. Piemēri - „TB 644”, (tips bateriju, 6 kontūri, pavisam uztvērējā 4 lampas, no tām 4 uztverošas un pastiprināja lampas), „TM 132” (tips maiņstrāvas, 1 kontūrs, pavisam 3 lampas, no kurām 2 lampas tieši darbojas radiosignāla uztveršanā un pastiprināšanā), līdzīgi arī uztvērējiem „TM 653” un „TM 764”.

Jāatzīmē lielais citu valstu firmu

uzrakstu un emblēmu daudzums uz A.Leibovica firmas ražojumiem līdz 30-to gadu vidum. Tas izskaidrojams ar daļēji legālu importu. Atsevišķos gadījumos ārzemēs iepirka gatavus aparātus, tos izjauc un pēc ieviešanas Latvijā atkal samontē. Protams, pēc samontēšanas tos uzrāda kā AL firmas ražojumus, lai būtu jāmaksā mazākas muitas nodevas.

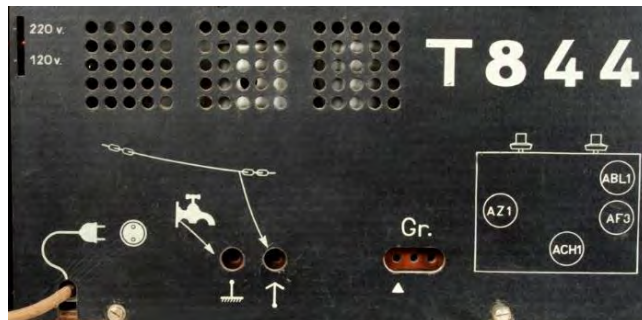
Reklāmā un arī ražojumu nosaukumos firmas cenšas izmantot jebkuru iespēju palielināt ar jaunumiem, dažreiz kā sasniegumu pasniedzot arī strīdīgas lietas. Viens no A.Leibovica firmas 1938. gada uztvērējiem nosaukts par „Reflexsuperu”. Tas apzīmēts arī kā „Refleks – Supers”, „Reflex – Super” vai saīsinātajā apzīmējumā „RS 38”. Taupības slēguma atgriezeniskās saites supers gan būtu jādēvē par relatīvi sliktu superu, bet reklāmai jau noder. A.Leibovica firmas reklāmā bieži uzsvēta arī vairākkārt izmantojamo lampu esamība un skaits, piemēram, par 1937/38. gada uztvērēju „Uzvaras Supers” rakstīti: „3 (6) spuldžu tīkla uztvērējs. Speciāls refleksa

slēgums. Līdzvērtīgs 4 spuldžu uztvērēja spējām". No minētā grūti saprotams vai uztvērējā ir 3, 4 vai 6 lampas.

Līdzīga, uz tehniskajiem raksturlielumiem balstīta, nosaukumu sistēma ir arī Apsiša un Žukovska firmai, bet tā ir ar vairākiem izņēmumiem. Iespējams, ka agrīnais Apsiša un Žukovska firmas uztvērēja modeļa nosaukums „TU 34” apzīmē tīkla strāvas uztvērēju, 1934. gada modeli, „BU 35”- bateriju uztvērēju, 1935. gada modeli. Nākošais firmas modeļa apzīmējums „T 32”, iespējams, apzīmē uztvērēju ar 3 lampām (bez tīkla taisngrieža lampas) un 2 noskaņotiem kontūriem.

Uztvērēju nosaukumu sistēmas meklējumi turpinās un vēlākajos Apsiša un Žukovska firmas uztvērēju nosaukumos burts „T” apzīmē uztvērēja tipu. Ja nosaukuma beigās nav burta „B” (piemēram – „T 913B”), kas apzīmē bateriju strāvas uztvērēju, tad uztvērējs domāts tīklstrāvai. Pirmais cipars trīsciparu apzīmējumā vai pirmie divi cipari četrsciparu nosaukumā orientējoši apzīmē izlaides gadu, otrais (vai trešais četrsciparu apzīmējumā) vienlaicīgi noskaņoto kontūru skaitu, visus saistītos kontūrus skaitot par vienu, un pēdējais – lampu skaitu. Piemēriam, „T 154” (tīkla strāvas uztvērējs, 1941. gads, 5 kontūri, 4 lampas), „T 512” (tīkla, 1935. gads, 1 kontūrs, 2 lampas), „T 4033”, (tīkla, 1940. gads, 3 kontūri, 3 lampas), „T 813B”, (bateriju, 1938. gads, 1 kontūrs, 3 lampas), „T 4044” (tīkla, 1940. gads, 4 kontūri, 4 lampas).

Darbības sākumā A un Ž firma savos uztvērējos izmanto Telefunken firmas atribūtus (skalas rāmi ar Telefunken uzrakstu, Telefunken emblēmu). Atšķirībā no A.Leibovica firmas tie izmantoti legāli pēc līguma noteikumiem un apzināti, kā papildus reklāma firmai.

Sastopami dažādu firmu ražoti radiouztvērēji ar vienu nosaukumu. Piemēram – 1930. gada PTDGD uztvērējs „Rigafons” un 1931. gada A.Leibovica firmas modelis ar tādu pašu nosaukumu.

Ražošanas sākuma periodā divdesmitā gadsimta divdesmito gadu vidū Pasta un Telegrāfa Departamenta Galvenās Darbnīcas uztvērēju apzīmējumos lieto burtus L – lampu uztvērējiem („L1”, „L3”) un K – kristāldetektora uztvērējiem („K/4”, „K/21”). Vēlāk lampu uztvērējiem piemēro apzīmējumu sistēmu ar diviem ar slīpsvītru atdalītiem skaitļiem, no kuriem pirmais apzīmē lampu skaitu uztvērējā, bet otrais – ražošanas tehnoloģisko numuru („1/16”, „2/15”, „3/26”, „4/13”, „4/32”). Uztvērēja modeļa (tipa) nosaukumu bieži lieto kopā ar ražotāja vārda saīsinājumu, kurš laika gaitā mainās. Tā divlampu uztvērējs “2/15” 1927.

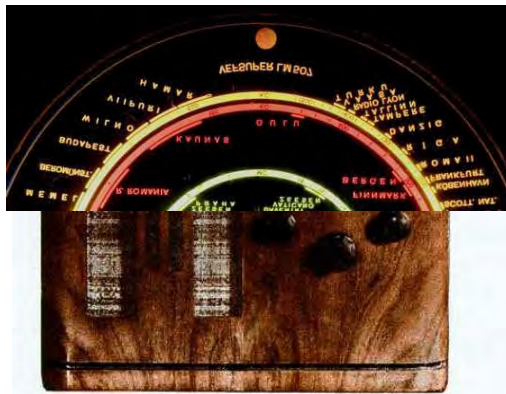

2 lamp. uztv. (līdz 1800 mtr.) tips P. T. V. G. D. 2/15 Ls 90.—

gada reklāmā minēts kā “Tīps P.T.V.G.D. 2/15”, bet 1927. gada PTVGD radio katalogā minētais uztvērējs nosaukts par “Tips P.T.D. 2/15”. 1928. gada reklāmā uztvērēja nosaukums ir “Tīps PTD 2/15”. Burti PTVGD sākotnējā uztvērēja nosaukumā apzīmē ražotāju - Pasta un telegrāfa virsvaldes galvenās darbnīcas, burti P.T.D. vai PTD – pasta un telegrāfa darbnīcas. 1933. gada VEF izņēmuma cenu sarakstā tā nosaukums ir bez ražotāja nosaukuma - “2/15”.

2 lamp. uztvērējs.
Tīps: P. T. D. 2/15.

VEFAR 2BD/37.

Zemnieka
uztvērējs.

30-to gadu VEF ražojumu nosaukumi nosacīti sastāv no divām daļām. Pirmā ir tekstuālā daļa. Pēc tās seko viencipara skaitlis, divi vai trīs burti, un aiz slīpsvītras divciparu skaitlis. Tekstuālā daļa – Vefar, Veftrio, Vefsuper, Vefon, Veflux (Vefsuperlux), Vefluxus (Vefsuperluxus), Vefdet, Vefel apzīmē nosacīto uztvērēja tipu. Šī daļa tiek dažādi rakstīta un var sastāvēt no vairākiem vārdiem (VEF SUPER LUX, Vefsuper Lux, VEFON, VEF On). Tekstuālās daļas

pirmie trīs burti, protams, apzīmē Valsts Elektrotehnisko Fabriku (VEF). Šīs nosaukumu daļas rakstībā ir liela dažādība. Mākslinieciskā noformējuma vajadzībām izmanto uzrakstus ar lielajiem sākuma burtiem – šādi uzraksti vienmēr ir uz uztvērēju aizmugures vākiem un skalām („VEFAR 2BD/37”). Šāda rakstība sastopama arī lielākajā daļā katalogu, un bieži arī reklāmās presē. Savukārt tehniskajām vajadzībām veidotie uzraksti (uztvērēju shēmas, uztvērēja šasijas numura uzlīmes uz aizmugures vākiem, tehniskā dokumentācija) nosaukumi rakstīti ar lielo sākuma burtu, bet pārējie ir mazie burti (Vefar 2BD/37). Šādi ir arī ieraksti katalogos un reklāmas bukletos.

Visi skaitļi nosaukumos rakstīti ar arābu cipariem.

Nosaukumu otrajā daļā lietoti tikai lielie sākuma burti.

VEF ražojumu nosaukumu veidošanas principi daļēji aizgūti no tālaika pasaules radio firmu prakses, obligāti, iekļaujot nosaukumā ražotājfirmas vārdu – Telefunken („Telefunken”), Saba („Sabaphon”), Arco („Arcofar”), Philips (Philiton). Vēlme ierakstīt ražojuma nosaukumā rūpnīcas vārdu saglabājas arī 20. gadsimta otrajā pusē (VEF Spīdola, VEF 12).

Vefar tipa uztvērēji ir vienkārši tiešā slēguma, galvenokārt, divlampu (izņēmumi ir tikai daži – piemēram trīs lampu uztvērējs Vefar 3BD/35 un četru lampu uztvērējs Vefar 4BD/37), uztvērēji gan tīkla, gan bateriju strāvai. Žargonā šos uztvērējus sauc par tīkla vai bateriju divniekiem. Nosaukuma beigu daļa „ar”, iespējams, iespējams, apzīmē stand(ar)ta izpildījumu. Attēls - Vefar 2MD/35.

Veftrio – trīslampu tiešā slēguma bateriju uztvērēji (tautā saukti par „bateriju trijniekiem”). Nosaukuma beigu daļa „trio” ir norāde uz trīs lampu esamību uztvērējā. Izņēmumi šeit ir 1934. gada modeļi- „tīkla trijnieks”- „Veftrio 3MD/34” un sešlampu bateriju tiešā slēguma uztvērējs „Veftrio 6BD/34”. Attēls - Veftrio 3BD/38.

Vefsuper – uztvērēji superheterodīna slēgumā vienkāršā izpildījumā. Nosaukuma otrajā daļā uzsvērts uztvērēja elektriskās shēmas slēgums – tas darbojas pēc superheterodīna slēguma principa. Attēls – Vefsuper B407.

Vefon – uztvērēji superheterodīna slēgumā ar palielinātu tehnisko un/vai apdares kvalitāti. Izņēmumi - 1933. gada modeļi „Vefon 4MD” un „Vefon MDGr”, un 1934. gada uztvērējs Vefon 6BD/34, kuri ir tiešā slēguma uztvērēji. Nosaukuma beigu daļa „on”, iespējams, ir norāde uz uztvērēja kvalitatīvu atskaņojumu (skaņa – ph(on)e). Šeit notiek vārdu spēle, jo nosaukumu iespējams lasīt arī kā „Ve-fon”. Attēls – Vefon M617.

Veflux (Vefsuperlux) - uztvērēji superheterodīna slēgumā luksusa tehniskā un/vai dizainiskā izpildījumā. Attēls – Vefsuperlux MD/37.

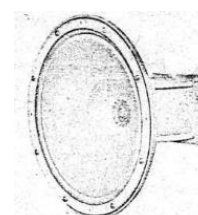
Vefluxus (Vefsuperluxus)- uztvērēji superheterodīna slēgumā sevišķā tehniskā un/vai dizainiskā izpildījumā. Attēls – Vefluxus M1307.

„Vefdet”- detektoruztvērējs.

„Vefdin” ir apzīmējums VEF 20. gadsimta 30 – to gadu sākumā izstrādātajiem elektro (din)amiskajiem skaļruņiem ar ierosmes tinumu.

„Vefper” ir apzīmējums VEF 20. gadsimta 30 – to gadu sākumā ražotajiem skaļruņiem ar pastāvīgo ((per)manento) magnētu un 40 – to gados ražotajiem translācijas skaļruņiem.

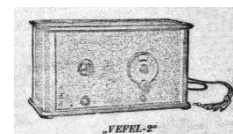

Uz speciālu pasūtījumu gatavotos uztvērējus apzīmē ar vārdu „Special” tūlīt aiz tekstuālās daļas (piemēram: „Vefluxus Special MDGr/38”).

RMK tipa uztvērēji savu nosaukumu ieguvuši no Latvijas galveno raidstaciju pirmajiem burtiem – Rīga, Madona, Kuldīga (šeit gan nav pieminēta ceturrtā Latvijas raidstacija – Liepāja). Tie ir lēti tiešā slēguma divlampu uztvērēji vietējās raidstacijas uztveršanai. Arī abonentmaksā 30 – to gadu otrajā pusē par tiem ir jāmaksā uz pusi mazāka. Tie jāuzskata par Latvijas „tautas uztvērējiem”. Attēls – RMK38.

Īpatna ir nosaukuma „Vefel” izcelsme. Šajā vārdā („Vefel 2”, „Vefel 3”, „Vefel 4”) pēc VEF izveides 1932. gadā pārdēvē 20-to gadu beigās PTDGD ražotos, bet neizpārdotos divu („2/22”), trīs („3/26”) un četru (iespējams „4/18”) lampu tiešā slēguma bateriju uztvērējus.

Tālāk sekojošais skaitlis apzīmē **uztverošo un pastiprinošo** lampu skaitu uztvērējā, neieskaitot detektora un tīkla taisngrieža lampas, arī bareterus. Šajā skaitā neieskaita arī skalas apgaismošanas, staciju indikācijas, anoda ķēdē ieslēgtās drošinātāju un izejas lampas katoda ķēdē ieslēgtās dinamiskā diapazona paplašināšanas kvēlspuldzītes un noskaņošanas indikatora mirdzlampu. Tālāk sekojošie divi lielie burti apzīmē – pirmais (un otrais ja apzīmējumā bija trīs burti) barošanas avotu („M”- maiņstrāvas tīkls, „B”- baterijas, „LM”- līdzstrāvas un maiņstrāvas tīkls) vai pārnesamo bateriju uztvērēju („KB”- koferbateriju). Otrais burts (vai trešais ja apzīmējumā izmantoti trīs burti) apzīmē skaļruņa tipu („D”- dinamisks (elektrodinamisks vai permanentdinamisks - ar pastāvīgu magnētu), „M” - magnētisks (elektromagnētisks). Papildus burti „Gr” norāda uz uztvērējā iebūvēto elektrisko gramofonu, bet burts „F” uz filtra vietējās raidstacijas izslēgšanai esamību uztvērējā („Vefar 2MDF/34”). Tālāk aiz slīpsvītras seko radiosezona, kurai domāts minētais uztvērējs lielākā gadskaitļa pēdējie divi cipari. Šeit jāņem vērā, ka radio sezona sākas rudenī. Piemēram, 1938./39.gada radio sezonas uztvērējs „Vefsuper MD/39” ir pārdošanā jau no 1938. gada oktobra.

Atšķirīgi ir „VEF” 1932. un 1933. gada modeļu apzīmējumi. To nosaukumā nav minēts ražošanas gads („Vefar 2MD”, „Veftrio 3MD”, „Vefon 4MD”), kā tas ir vēlāko gadu modeļiem.

Mazliet pārtraucot stāstījumu par VEF ražojumu nosaukumiem, jāpastāsta par vienas 20. gadsimta 30-to gadu Latvijas radio mazfirmas īpatno radio modeļa nosaukumu un šī nosaukuma ātrajām izmaiņām. 1935. gada oktobrī žurnālā “Radio Abonents” ir reklāma Konstantina Lepeško firmas uztvērējam “Hallo Eiropa 35”, bet pēc mēneša, piedaloties Latvijas radio izstādē no 17. līdz 26. novembrim Rīgā, bij. “Dancig Palace” telpās, Elizabetes ielā 55, šis pats uztvērējs ir kļuvis par vienu gadu modernāks. Izskaidrojumu sapratīsiet vēlīgi izlasot raksta iepriekšējās rindkopas pasvītrotu daļu. Savukārt drukas kļūdas velniņš ir parūpējies par ražotāja vārda pirmā burtu rakstību.

Atgriežamies pie VEFa. Nosaukuma beigās vēl iespējams burts „N”, kas nozīmē, ka uztvērējs domāts eksportam (sākumā uz Norvēģiju, bet vēlāk šo apzīmējumu, domājams, piemēro visai eksportējamai produkcijai).

Piemēram:

- „Vefar 2BM/35”- tiešā slēguma divlampu uztvērējs ar bateriju barošanu un elektromagnētisko skaļruni, 1934./35.gada radio sezonas modelis.

- „Vefsuper 4LMD/37”- superheterodīna slēguma četrlampu (neskaitot detektora lampu CB1, tīkla taisngrieža lampu CY1 un bareteru C1) uztvērējs ar barošanu gan no maiņstrāvas gan līdzstrāvas tīkla ar dinamisko skaļruni 1936./37.gada radio sezonas modelis.

Sākot no 1936./37.gada radiosezonas atsevišķiem modeļiem vairs nav norādīts lampu skaits uztvērējā tā nosaukumā, bet vairākiem identiskiem modeļiem sastopami dažādi nosaukumi shēmās, reklāmās, uz uztvērēju skalām un aizmugures vākiem („Vefsuperlux 4MD/37” = „Vefsuperlux MD/37”, „Vefsuper MD/37” = „Vefsuper 3MD/37” un „Vefar MD/37” = „Vefar 2MD/37”). Turpmāk šajā apzīmējumu sistēmā lampu skaitu uztvērējā tā nosaukumā vairs neuzrāda, izņemot bateriju strāvas uztvērējus „Vefar 2BD/38”, „Vefar 2BD/39” un „Veftrio 3BD/38”. Šeit redzama zināma nekonsekvence modeļu nosaukumu veidošanā.

Tāpat Lux un Luxus tipa uztvērējiem nav vairs norādīts skaļruņa tips (tas pašsaprotami bija dinamisks skaļrunis) un no luksus klases aparātu nosaukumiem kā pašsaprotama pazudusi arī modeļa nosaukuma sastāvdaļa „super” („Vefsuperlux MD/37” un „Veflux MD/38”). Šeit vietā tālaika teiciens: „Bez supera nav luksa”.

Piemēram:

- „Veflux MD/38”- superheterodīna slēguma uztvērējs ar barošanu no maiņstrāvas tīkla ar dinamisko skaļruni (tautā iesaukts kā 1937./38. gada radio sezonas ģeogrāfiskās skalas uztvērējs).

- „Vefluxus Special MDGr/38”- superheterodīna slēguma speciāla pasūtījuma uztvērējs ar barošanu no maiņstrāvas tīkla, ar diviem dinamiskiem skaļruņiem un iebūvētu elektrisko gramofonu, 1937./38. radiosezonas modelis.

Līdz 1935. gadam uz VEF uztvērējiem nav nekādu uzrakstu ar to modeļu nosaukumiem, kas ļoti apgrūtina identificēšanu. Tikai no 1935. gada pakāpeniski parādās nosaukumu uzraksti uz uztvērēju skalām, bet no nākamā gada arī uz aizmugures vākiem.

Sākot no 1940. gada, apzīmējumu sistēma VEF uztvērējiem atkal mainās. Aiz tekstuālās daļas seko burti „M”, „B”, „LM” ar barošanas avota apzīmējumu (šeit var būt vēl burti „K”- koferu uztvērējs (pārnesams uztvērējs) un „S”- uztvērējs speciālā izpildījumā). No apzīmējuma pazudis burts „D”, un tas ir pašsaprotami, jo visi uztvērēji ir ar dinamisku skaļruni. Tālāk trīsciparu (vai četrsciparu – ja lampu skaits uztvērējā ir 10 un vairāk) skaitlis, no kura pirmais cipars (vai pirmie divi cipari – ja apzīmējumā ir četri cipari) apzīmē lampu skaitu uztvērējā (tagad jau ieskaitot detektora un tīkla taisngrieža lampas – tālād visas uztvērējā esošās lampas), otrais - attiecīgās radio sezonas lielākā gadskaitļa pēdējo ciparu (0-1939/40, 1-1940/41), bet trešais - maksimālo vienlaicīgi noskaņoto svārstību kontūru skaitu uztvērēja AM signāla traktā. Beigās iespējami burti „G”- uztvērējs ar iebūvētu gramofonu (tālād radiola) un „N”- ražojums paredzēts eksportam.

Maksimālais vienlaicīgi noskaņoto kontūru skaits AM traktā atsevišķos VEF uztvērēju nosaukumos nenoskaidrotu iemeslu dēļ neatbilst īstenībai – piemēram, uztvērējā Vefsuperluxus M1307 ir 9 nevis 7 vienlaicīgi noskaņoti kontūri AM signāla traktā.

Piemēri:

– „Vefar B201”- tiešā slēguma uztvērējs, barojams no baterijām, divas lampas, 1939./40.gada radio sezonas modelis ar vienu noskaņotu kontūru.

– „Vefsuper KB416”- superheterodīna slēguma koferuztvērējs ar bateriju barošanu (koferbateriju supers), četras lampas, 1940./41.gada radiosezonas modelis ar sešiem noskaņotiem kontūriem.

– „Vefsuper M517G”- superheterodīna slēguma uztvērējs ar barošanu no maiņstrāvas tīkla, 5 lampas, 1940./41.gada radiosezonas modelis, 7 noskaņoti kontūri ar iebūvētu gramofonu (pirmā „VEF” sērijveidā ražotā radiola ar apaļo skalu).

– „Vefon M607N”- superheterodīna slēguma uztvērējs ar barošanu no maiņstrāvas tīkla, 6 lampas, 1939./40.gada radiosezonas modelis, 7 noskaņoti kontūri, eksporta variants.

– „Vefluxus M1307”- superheterodīna slēguma uztvērējs ar barošanu no maiņstrāvas tīkla, 13 lampas, 1939./40.gada radiosezonas modelis, 9 noskaņoti kontūri.

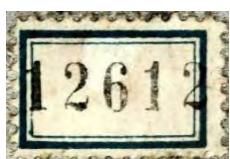
„Skanošā gaisma” nav uztvērēja modeļa nosaukums, bet gan 1935. un 1936. gada divu, trīs, četru vai septiņu lampu tīklstrāvas uztvērēju dizainisks izveidojums kopā ar sadzīves elektrisko stāvlampu.

Dažu VEF uztvērēju nosaukumu izmaiņas piemēri 1936.-1941. gadā apkopoti tabulā.

Radio sezona	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39	1939/40	1940/41
Modeļi	Vefsuper 3MD/36	Vefsuper 3MD/37= Vefsuper MD/37	Vefsuper MD/38	Vefsuper MD/39	Vefsuper MD/40 un Vefsuper M507	Vefsuper M517
		Vefsuperlux MD/37	Veflux MD/38	Veflux MD/39 (nav ražots)	Veflux MD/40= Veflux M707	Veflux M717
		Vefsuperluxus MD/37	Vefluxus MD/38		Vefluxus M1307	

VEF uztvērēju vairāki mezgli ir numurēti, tomēr uztvērēja ražošanas kārtas numuru nosaka pēc šasijas numura. Tas ir piecciparu skaitlis un mehāniski iespiests šasijas aizmugurē ražošanas procesā. Šasijas numurs no pagājušā gadsimta 30 – to gadu vidus ir dublēts ar uzlīmi (atmetot nulles skaitļa sākumā) uz uztvērēja aizmugures vāka un ierakstīts uztvērēja pasē. Vēl numurēti skaļruņi, atsevišķu uztvērēju skalas mehānismi, maiņkondensatori un līdz 1936. gadam arī uztvērēju kastes. Kastēm numurs mehāniski iespiests to iekšpusē.

Skalas mehānismiem un skaļruņiem uzlīmētas speciālas papīra numuru markas. Maiņkondensatoriem uzlīmē speciālas papīra uzlīmes ar numuru un vietu tehnoloģiskās pārbaudes atzīmēm (parakstiem). Atsevišķiem uztvērējiem dažos periodos numurē arī spēka un izejas transformatorus.

Modeļu apzīmējumus VEF dod arī speciālajām radiotehniskajām iekārtām. „RL1/UL1” apzīmē pirmās modifikācijas raidītāju lidmašīnām un uztvērēju lidmašīnām. „RP1/UP1” ir pirmā modeļa raidītājs pārnesams un uztvērējs pārnesams.

Valsts Elektrotehniskās Fabrikas modeļu nosaukumu sistēma līdz 40-to gadu beigām saglabājas bez būtiskām izmaiņām, par ko liecina nosaukumi „Vefsuper M557”, „Vefluxus 1357”, „VEF M697”.

Jauna tipa apzīmējumus VEF ražojumiem dod no

20. gadsimta 50-tiem gadiem. Tāds ir uztvērējam

„Baltika RZ1”. Par šo nosaukumu sastopamais pastāsts vēsta, ka burti „RZ” apzīmē elektriskās shēmas autora L.Ratinera un konstruktora M.Zaļevska uzvārdu pirmos burtus. Nākošajam „Baltikas” modeļa nosaukumam vienkārši pievieno izlaides gadskaitļa pēdējos divus ciparus – „Baltika 52”. Vēl pēckara periodā izmantoti Latvijas un Spīdolas vārdi, bet visvairāk – rūpnīcas nosaukuma saīsinājuma iekļāvums modeļu nosaukumos – VEF 12, Vefonta, Vefmikro, VEF Rapsodija u.c.

Izaicinoši ir noteikt līdz 1941. gadam PTVGD, PTDGD un VEF ražoto telefona aparātu modeļu nosaukumus. Izņemot divus (BAGTA un BASITA), VEF šajā laikā ražotajiem telefoniem nav tehnisku un personificētu nosaukumu, modeļu nosaukumi ir aprakstoši. Ir vairāki “Galda automātiskie telefona aparāti”, “Sienas vietējās baterijas telefona aparāti” un citi identiski nosaukumi atšķirīgiem telefona modeļiem un vairāki atšķirīgi nosaukumi vienam telefona aparāta modelim. Drošākais identifikācijas kritērijs ir fabrikas numurs ražojumu tehniskajā dokumentācijā. To apzīmēja ar burtiem “F”, “FN”, “VEF”, “Nr”, “Sk” un sekojošu trīs līdz sešu ciparu skaitli.

- Līdz 1941. gadam ražoto telefona aparātu modeļu nosaukumi datu bāzē galvenokārt veidoti:
- pēc to novietojuma (galda, sienas, pārnēsamais, lauka),
 - pēc to darbības sistēmas (automātiskā sistēma, vietējās baterijas sistēma, centrālās baterijas sistēma, kombinēta sistēma),
 - pēc papildus raksturojuma (samazināts, mājas, starppaparāts, papildus apatrāts u.c.).

Piemēram: “Sienas vietējās baterijas telefona aparāts”, “Galda vietējās baterijas mazā tipa telefona aparāts”, “Galda centrālās baterijas mazā tipa papildus telefona aparāts”, “Sienas automātiskās sistēmas telefona aparāts”.

A.Popova Rīgas Radio Rūpnīca savu modeļu nosaukumiem bieži izmanto Rīgas vārdu - „Rīga T689”, „Rīga T755”, „Rīga T834”, „Rīga B912”. Vēl šīs rūpnīcas ražojumu pazīstamākie nosaukumu simboli ir Abava, Akords, Ārija, Daugava, Dzintars, Festivāls, Gauja, Melodija, Orbita, Rigonda, Sakta, Selga, Simfonija, Viktorija.

„Radiotekhnika” ražo uztvērējus „Rīga 6” un „Rīga 10”, kuru nosaukumā skaitlis apzīmē lampu skaitu uztvērēja elektriskajā shēmā. Vēlāk aktīvo elementu (šoreiz jau pusvadītāju) skaitu uztvērējos apzīmē VEF saviem ražojumiem „VEF Spīdola 10” (10 tranzistori) un „VEF 12” (12 pusvadītāji - 10 tranzistori un 2 diodes).

Sākot no 20. gadsimta vidus Latvijas radiorūpnīcu produkcijas nosaukumus, uzrakstus uz uztvērēju skalām, emblēmām un aizmugures vākiem daļēji vai pilnīgi raksta krievu valodā. Līdz 50-to gadu vidum uzraksti uz aizmugures vākiem vēl vietumis saglabājās abās valodās, bet vēlāk tie ir tikai krieviski. Tādējādi rodas problēmas ar to atveidi latviešu valodā. Daļa no nosaukumiem ir latviskoti, daļa atveidota ar latīņu alfabēta burtiem oriģinālvalodā. Tulkoti ir tie nosaukumi, kuri vēsturiski tika tulkoti arī tā laika presē un publikācijās, piemēram, „Mir M152”- „Miers M152”, „Saļut 001”- „Saluts 001”. Latviskoti arī vēl vairāki VEF ražojumu nosaukumi: „Akvamarīns”, „Ametists”, „Koncerts”, „Kremlis”, „Kristāls”, „Lukss”, „Rubīns”, „Sapfīrs”, „Tereka”, RRR ražojumi: „Malahits”, „Sinhrotons 8”. Vairākiem saglabāta rakstība krievu valodā ar latīņu alfabēta burtiem, dažreiz pievienojot vārda galotni. Vairāk to ir VEF: „Almaz”, „Rossija”, „Topaz”, „Dvina”, „Gimnast 2”, mazāk RRR: „Limans”, „Lubava”.

No 60-tajiem gadiem ražoti uztvērēji eksportam ar nosaukumiem svešvalodās rakstītiem ar latīņu alfabēta burtiem. Sastopami arī nosaukumu uzraksti krieviski ar latīņu alfabēta burtiem, piemēram, „Yantar”. Šie nosaukumi nav pārveidoti.

1952. gadā stājas spēkā jaunais Valsts Vissavienības standarts GOST 5651-51. Tas noteic radiouztvērēju sadalījumu pa klasēm. Noteiktas četras klases: pirmā, otrā, trešā un ceturtā. Rūpnīcas cenšas klases apzīmējumu, kā papildus reklāmu iekļaut uztvērēju nosaukumā kopā ar izlaides gadskaitļa pēdējiem diviem cipariem. Šāda veida nosaukumi ir uztvērējiem „Miers M152” (mainstrāvai, pirmā klase, 1952. gads), „Baltika M254”, „Miers M154”, „VEF Akords” (tips M255). Atsevišķiem uztvērējiem nosaukumus piešķir pēc vecajiem principiem un apzīmējumu sistēmā nav konsekvences. Dažreiz nosaukumiem pievieno gan burtus, gan ciparus: „Latvija”, „Latvija 2” un „Latvija M”.

Nosaukumu piešķiršanu un izvietojumu uz ražojumiem PSRS noteic Vissavienības valsts standarti (GOST).

Tikai daļēji ir izdevies noskaidrot 1964. gada standarta prasības radioaparātūras apzīmējumiem.

Konkrētāk uztvērēju apzīmējumu sistēmu reglamentē 1976. gada standarta – GOST 5651-76 1.9.punkts. Tas noteic, ka uztvērēja nosaukumam jā sastāv no:

- vārda, kurš apzīmē izstrādājuma tipu (veidu) („uztvērējs”, „radiola”, „magnetola” u.c.);
- tirdzniecības nosaukuma un ciparu indeksa, kura pirmais cipars apzīmē uztvērēja klasi („0”- augstākā, „1”- pirmā, „2”- otrā, „3”- trešā, „4”- ceturtā), otrais un trešais cipars – modeļa izstrādes kārtas numuru;

- vārda „stereo” (stereofoniskiem modeļiem).

Nosaukuma rakstības piemēri:

- stereofoniska augstākās klases trešā modeļa radiola „Simfonija” - „Radiola Simfonija-003-stereo”;

- monofonisks otrās klases sestā modeļa uztvērējs „VEF”- „Uztvērējs-VEF-206”.

Minētā GOSTa 5.1.punkts nosaka, ka katram uztvērējam jābūt skaidri salasāmam, noturīgi uzklātam marķējumam, kurš satur:

- uztvērēja tirdzniecības nosaukumu;
- izgatavotājrūpnīcas nosaukumu un (vai) preču zīmi;
- uztvērēja kārtas numuru pēc izgatavotājrūpnīcas numerācijas sistēmas;
- mazumtirdzniecības cenu;
- valsts standarta apzīmējumu;
- Kvalitātes zīmi (ja tā piešķirta).

Iepakojumam jāsaturs vēl vairāki papildus rekvizīti. Uz uztvērēja kastes vai uzlīmētās etiķetes jābūt tehniskās kontroles nodaļas zīmogam, zīmogam vai uzrakstam ar izgatavošanas mēnesi un gadu un citām ziņām.

Valsts standarti noteic vienotu apzīmējumu sistēmu arī citiem radiotehniskiem izstrādājumiem un to komponentiem – elektroatskaņotājiem, elektroatskaņotāju skaņu galviņām, skaļruņiem, akustiskajām sistēmām u.c. Lai korekti uzskaitītu visus vēsturiskajā attīstībā bijušos standartus visiem radioaparātūras, veidiem būtu nepieciešams nosaukt daudzus desmitus dokumentus. Šis raksts pārvērstos par bezgalīgu skaitļu virkni un kļūtu pārāk nopietns, tāpēc minēti tikai atsevišķi piemēri.

Skaļruņu galviņu (skaļruņu) nosaukumi sastāv no vairākiem cipariem un burtiem. Skaitlis nosaukuma sākumā apzīmē galviņas nominālo jaudu. Tā ir galviņai pievadītā vislielākā elektriskā jauda, pie kuras skaļruņa harmonisko svārstību koeficients nepārsniedz noteiktu līmeni. Burti „GD” (golovka dinamičeskaja) apzīmēja dinamisko galviņu. Pēc burtiem sekojošais skaitlis apzīmē izstrādes kārtas numuru. Nākošais iespējamais skaitlis apzīmē skaļruņa kustīgās sistēmas mehāniskās rezonanses frekvenci hercos. Nosaukumā vēl iespējami burti „T” (tropiskais izpildījums) un „E” (skaļrunis domāts darbam paaugstinātas vibrācijas apstākļos). Vienāda nosaukuma dažādās rūpnīcās ražotiem skaļruņu nosaukumiem bieži neoficiāli pievieno ražotājrūpnīcas saīsinātu nosaukumu.

Piemēri:

– „1GD-3 RRR” – dinamiskā galviņa ar viena vata nominālo jaudu, trešais izstrādes kārtas numurs, RRR ražojums,

– „4GD-6-160” – dinamiskā galviņa ar četru vatu nominālo jaudu, sestais izstrādes kārtas numurs, 160 hercu kustīgās sistēmas mehāniskās rezonanses frekvence.

1985. gadā pieņemts jauns nozares standarts (OST – otrasļevoi standart) skaļruņu apzīmējumiem. Pēc jaunā standarta galvenais skaļruņu parametrs ir nevis nominālā, bet trokšņu signāla jauda. Viens no iemesliem šādām pārmaiņām ir padomju standartu saskaņošana ar Starptautiskās Elektrotehniskās Komisijas (IEC) normām.

Skaņu galviņas nosaukums līdzīgi kā iepriekš sastāv no burtiem un cipariem. Pirmie cipari – skaitlis, kurš apzīmē maksimālo trokšņu signāla jaudu vatos, ko galviņa ilgstoši iztur bez termiskiem

vai mehāniskiem bojājumiem. Lielie kirilicas burti „GD” (golovka dinamičeskaja) dinamiskā galviņa. Nākošais lielais kirilicas burts apzīmē galviņas veidu – „N” (nizkočastotnaja) zemo frekvenci, „S” – (srednečastotnaja) vidējo frekvenci, „V” – (visokočastotnaja) augsto frekvenci un „Š” – (širokopolosnaja) platjoslas. Nākamais cipars – galviņas

izstrādes kārtas numurs. Galviņas apzīmējumā, ja to izlaiž divos vai vairāk variantos, papildus var norādīt tās pilno elektrisko pretestību omos vai pamata rezonanses frekvenci hercos.

Piemēri:

- „4GDŠ-5-4”- platjoslas dinamiskā galviņa ar 4 vatu maksimālo trokšņa signāla jaudu, piektais izstrādes kārtas numurs, pilnā elektriskā pretestība 4 omi.

- „6GDV-1-16”- augsto frekvenču dinamiskā galviņa ar 6 vatu maksimālo trokšņu signāla jaudu, pirmais izstrādes kārtas numurs, pilnā elektriskā pretestība 16 omi (pēc iepriekšējā GOST 9010-84 prasībām tā tika apzīmēta kā „3GD-2”).

Elektroatskaņotāju iekārtas (paneļus) apzīmē ar ciparu un burtu kombinācijām. Agrākajos nosaukumos ar romiešu ciparu apzīmē paneļa klasi. Burti „EPU” (elektroproigrivajushcheje ustroistvo) apzīmē elektroatskaņotāja iekārtu. Tālākie ar defisi atdalītie skaitļi apzīmē izstrādes kārtas numuru, diska griešanas ātrumu skaitu un barošanas spriegumu voltos. Piemēram, stereofoniskās radiolas „Simfonijs” elektroatskaņotāja panelis „II-EPU-22-4-127” ir otrās klases divdesmit otrā izstrādes kārtas numura elektroatskaņotāja iekārta ar četriem diska griešanās ātrumiem un barošanas spriegumu 127 volti. Vēlākos nosaukumos (GOST 18631-83) pēdējo divu skaitļu vietā lietots burts „S” stereofoniskajiem variantiem vai burti „SP” (stereo ar piezokeramisko skaņu galviņu) vai „SM” (stereo ar magnētisko skaņu galviņu). Piemēram: „II-EPU-62SP”- otrās klases sešdesmit otrās izstrādes kārtas numura stereo elektroatskaņotāja panelis ar piezokeramisko skaņu galviņu.

No 1987. gada stājas spēkā GOST 26794-85 „Sadzīves radioelektroniskā aparatūra. Tipu (veidu) nosaukumi un viņu apzīmējumu sistēma”. Jaunais standarts radio aparatūrai klases vietā noteic sarežģītības grupas – nosacītas sadzīves radioelektroniskās aparatūras klasifikācijas grupas, noteiktas ar pamatparametru kopumu, kuru konkrētie lielumi nodrošina aparātu noteiktās tehniskās īpašības.

Minētais standarts noteic aparatūras pilnu aparāta tirdzniecības nosaukuma veidošanu un tā pielietošanu. Tirdzniecības nosaukums sastāv no aparāta veida un ražotāja nosaukuma, un burtu - ciparu apzīmējuma, sastāvošu no 5 daļām.

Pirmajā apzīmējuma daļā (1 līdz 3 arābu cipari) televizoriem norāda ekrāna izmēru pa diagonāli centimetros, pastiprinātājiem – ilglaicīgo maksimālo jaudu vatos vienā kanālā, akustiskajām sistēmām – ilglaicīgo augstāko (galējo) jaudu vatos vienā kanālā, pārējai aparatūrai pirmo daļu izlaiž.

Otrā apzīmējuma daļa (1 līdz 3 kirilicas burti) apzīmē aparatūras veidu pēc minētā standarta pielikumā dotā veidu un sastāvdaļu saīsinājumu saraksta.

Trešā apzīmējuma daļa atdalīta no otrās ar domu zīmi un raksturo aparatūras lietošanas īpašības un modeļa numuru: pirmais arābu cipars televizoriem apzīmē tā paaudzi, aparatūrai ar noteiktu sarežģītības grupu - sarežģītības grupu (cipari no 0 līdz 4 - „0”- augstākā, „1”- pirmā, „2”- otrā, „3”- trešā, „4”- ceturtā), pēdējie divi cipari apzīmē aparāta modeļa numuru.

Ceturtā apzīmējuma daļa (viens kirilicas burts) apzīmē aparāta lietošanas īpašības: C (S) – stereofonisks (izņemot AS), Д (D) – televizoriem iespējas uztvert decimetru diapazonā, A – transporta izpildījumā, T – tropiskajā izpildījumā.

Piektā apzīmējuma daļa – arābu cipars aiz domu zīmes – aparatūras modifikācijas numurs.

Pilnā nosaukumā jāatspoguļo, ja aparāts sastāv no atsevišķiem blokiem, ja tam ir stereo skaņējums un tas domāts izmantošanai transportlīdzeklīs vai aparāts ir miniatūrs.

Nosaukumu piemēri: “III sarežģītības grupas magnetola VEF Siringa RM 390S”, “Magnetola Radiotehnika ML 6102” (agrākais nosaukums “Rīga 111”).

Pilnais tirdzniecības nosaukums jānorāda konstruktoru, ekspluatācijas un tehniskajā dokumentācijā, tirdzniecības pavaddokumentos, uz iepakojuma un uz aparāta aizmugures paneļa.

1986. gadā apstiprināts „Nolikums par kultūras un sadzīves preču izstrādi un ieviešanu sērijveida ražošanā Rīgas ražošanas apvienībā „Radiotehnika””. Ar šo dokumentu rūpnīcai atļauts ieviest savu ražojumu apzīmējumu sistēmu. Līdz ar to atkal mainās rūpnīcas ražotās radioaparātūras nosaukumi. Izveidojas īpatnējs nosaukumu sajaukums. Līdzās oficiālajiem ar GOST-iem noteiktajiem nosaukumiem, parādās ne mazāk oficiālie „RRR” apzīmējumi. Tie sastāv no firmas nosaukuma („Radiotehnika”) vai aparāta modeļa apzīmējuma („Abava”, „Imula”, „Duets”, „Ārija”), kirilicas burtu vai burtiem un četrpau skaitļa.

Šeit gan jāsaprot, ka Latvijas radiorūpnīcas jau sen grēkoja ar latīņu alfabēta burtiem kirilicas vietā. Viens no pirmajiem bija akustisko sistēmu tirgus apzīmējums „S 90”. Šeit reklāmai palīdzēja „ārzemnieciskā rakstība”. Arī „perestroika” tuvojās, un sākas eksperimenti arī radiorūpniecības ražojumu nosaukumos.

Kirilicas burti apzīmē „EF” (ЭФ) - elektrofons („Ārija EF5208 stereo”), „EP” (ЭП) - elektroatskaņotājs („Radiotehnika EP101 stereo”), „K” (К) - bloku komplekts („Radiotehnika K101 stereo”), „KS” (КС) - bloku komplekts statnī („Radiotehnika KS111 stereo”), „M” (М) - magnetofons („Radiotehnika M201 stereo”), „MP” (МП) - magnetofons- pierīce (magnitofon - pristavka) - („Radiotehnika MP7220 stereo”), „ML” (МЛ) - magnetola („Radiotehnika ML6201 stereo”), „MR” (МР) - magnetoradiola („Radiotehnika MR5201 stereo”), „T” (Т) - tuneris (tjuner) („Radiotehnika T101 stereo”), „U” (У) - skaņu frekvences pastiprinātājs (usilitel) („Radiotehnika U7111 stereo”), „UM” (УМ) - skaņu frekvences jaudas pastiprinātājs (usilitel moschnosti) („Radiotehnika UM7011 stereo”), „UP” (УП) - skaņu frekvences priekšpastiprinātājs (usilitel predvaritelnij) („Radiotehnika UP001 stereo”), „RM” (РМ) - magnetola (radio+magnitofon) („VEF Sīringa RM 290S”), „RP” (РП) - radiouztvērējs (radiopriemnik) („Radiotehnika RP5201 stereo”), „E” (Э) - ekvalaizers („Radiotehnika E9102 stereo”), „EG” (ЭГ) - grafiskais ekvalaizers („Radiotehnika EG9010 stereo”). Agrāk lietots apzīmējums „UKU” УКУ - pastiprinātājkomutējošā iekārta (usilitelno komutacionnoje ustroistvo) („Radiotehnika UKU 020”).

Skaitļa pirmais cipars norāda aparātūras izpildījumu: „5” - stacionāra aparātūra („Radiotehnika MR5201 stereo”), „6” - pārnēsama aparātūra („Radiotehnika ML6302 stereo”), „7” - patstāvīgu funkcionālu bloku komplekts vai atsevišķs bloks („Radiotehnika K7111 stereo”, „Radiotehnika U7111 stereo”), „8” - mazgabarīta aparātūra („Duets PM8401 stereo”), „9” - speciāla aparātūra („Radiotehnika EG9010”). Otrais cipars norāda radioaparātūras sarežģītības grupu, bet pēdējie divi - tehnoloģiskās izstrādes numuru. Tātad iepriekšējam apzīmējuma skaitlim priekšā pievieno vēl ceturto ciparu, kurš apzīmē aparātūras izpildījumu.

Četr ciparu skaitļa pirmais cipars jaunajā apzīmējumu sistēmā apzināti izvēlēts sākot no skaitļa „5” lai to nesajauktu ar iepriekšējo sistēmu, kur trīsciparu skaitļa pirmais cipars apzīmē aparātūras klasi (sarežģītības grupu) un ir no „1” līdz „4” (tikai atsevišķos gadījumos arī „5” un „6”).

Atsevišķiem ražojumiem ir vairāki komplektācijas varianti. Piemēram, komplekts „Radiotehnika K7111 stereo”, kurā ietilpst tuneris „Radiotehnika T7111 stereo”, pastiprinātājs „Radiotehnika U7111 stereo”, magnetofons „Radiotehnika MP7210”, atskaņotājs „Ārija 102 stereo” un divas akustiskās sistēmas „S30B”. Izplatītākais ir pilnais komplekts statnī - „Radiotehnika KS7111 stereo” (komplekts statnī, funkcionāli bloki, pirmā sarežģītības grupa, vienpadsmitais tehnoloģiskās izstrādes numurs). Variants „Radiotehnika KR7111 stereo” (komplekts – radiola) ir bez magnetofona, „Radiotehnika KTM7111 stereo” (komplekts - tuneris, magnetofons) - bez atskaņotāja.

Atsevišķiem aparātiem izveidojas divi vai pat vairāki nosaukumi (piemēram: „Abava RP8330”, „Radiotehnika RP8330”, „Radiotehnika Abava RP8310”), („Radiotehnika Imula RP8310”, Imula Radiotehnika RP8310”, „Imula RP8310 Radiotehnika”, „Radiotehnika RP8310”, „Imula RP8310”). Šajā gadījumā datu bāzē par pamatu ņemts personificētais un tālāk tehniskais apzīmējums, nelietojot vārdu „Radiotehnika”. Piemēram: „Abava RP8330”, „Imula RP8310”.

Pēc ražošanas apvienības „Radiotehnika” privatizācijas, tās vietā vispirms izveidojas akciju sabiedrība „Radiotehnika RRR” un vēlāk „VEF Radiotehnika RRR”. Tās galvenā produkcija ir akustiskās sistēmas. Ražotas gan atsevišķas akustiskās sistēmas (skandas), gan vairākas akustisko sistēmu sērijas - „Baltika” („Baltic”) („B”), „Baltic Line” („BL”), „Baltic Sound” („BS”) „Brendle Speaker Systems” („BSS”), „Golden Line” („GL”), „Silver Line” („SL”), „Hupra Sound” („Hupra Series”) („HS”) un „Hupra” („H”) - apzīmējums eksportam vācu firmai „Hupra”, „Sound Line” („SL”), „Sound Master” („SM”), „Master Sound” („MS”), kā arī mājas kinozāļu akustikas komplekti „Home Cinema” („HC”), „Home Theatre” („HT”), „Home Theatre Set” („HTS”), „Rigonda”, „Rigonda S”, „X Line”, „Viola”, „Stormix”, „Giant”, „New Tech”. Šajās

tematiskajās sērijās ražoti gan akustikas komplekti (mājas kinozāles, mazās mājas kinozāles, auto akustika), gan atsevišķas akustiskas sistēmas. Vienādu nosaukumu mājas kinozāļu akustikas vēlāko modeļu apzīmējumos pievieno papildus burtus vai skaņas standarta apzīmējumu- „Rigonda”- „Rigonda S”, „Sakta”- „Sakta 9.1”.

Akustikas komplektu nosaukums sastāv no sērijas nosaukuma un pielietojuma vai standarta apzīmējuma. Atsevišķas komplekta sastāvdaļas iekļauj savā nosaukumā arī kopējo nosaukumu.

Atsevišķu skandu apzīmējumi parasti iekļauj sērijas nosaukuma saīsinājumu, skandu tipu un jaudas vai nosacīto skaitli.

Piemēri:

-„Rigonda 5.1HTS” - mājas kinozāles „Rigonda” akustikas komplekts pēc 5.1 skaņas standarta;

-„XLine ASW1” - XLine sērijas mājas kinoteātra komplekta aktīvais zemo frekvenču skaļrunis (subvūfers).

Atsevišķu skandu sākuma burti apzīmē sērijas pilno vai saīsināto nosaukumu un/vai akustiskās sistēmas tipu - „FS”- Floorstanding speaker, „CS” - Centr Speaker (Centr Sattelit), „RS”- Rear Satellit, „SW”- Subwoofer, „ASW” -Active Subwoofer, „SAT”- Satellite speakers, „Compact Box” („CB”), „Multi Media” („MM”). Tālāk seko nosacīto jaudu apzīmējošs vai nosacīts skaitlis. Apzīmējuma beigās var būt atsevišķi burti (piemēram, „L”- Lux, „P”- Professional u.c.).

Izplatītākie skaņas standarti: 1.0 (mono), 2.0 (stereo), 2.1 (stereo ar zemo frekvenču skaļruni (subvūferu)), 4.0 (telpiskā skaņa (surround)), 4.0 (kvadro), kā arī skaņas standarti 4.1, 5.1, 6.1, 7.1, 9.1, 10.2, 22.2.

Blakus tīri tehniskajiem nosaukumiem, Latvijas radiorūpniecības ražojumiem piešķirti arī personificētie vārdi. Daļa no vārdiem ir sistematizēta un apkopota tabulā.

Sieviešu personvārdi	Ārija, Anita, Anta, Astra, Ausma, Spīdola, Viktorija, Rigonda, Viola, Violita, Vita, Inta, Inga, Gunta, Silva, Ļubava
Dārgakmeņu vārdi	Kristāls, Rubīns, Pērle, Safīrs, Akvamarīns, Topāzs, Almaz, Ametists, Dzintars, Jantar, Malahīts
Muzikālie vārdi	Simfonija, Rapsodija, Duets, Dziesma, Melodija, Akords, Prelūdijs, Sīringa, Koncerts, Allegro, Dziedonis, Melodia, Maestro, Elsiņa, Kokle, Opus, Ritms
Ūdens vārdi	Banga, Selga, Rīfs, Vilnis, Abava, Gauja, Imula, Angāra, Venta, Daugava, Dvina, Amūra, Tereka
Ģeogrāfiskie nosaukumi	Latvija, Rīga, Uztvērējs Rīgai, Rīga skaļrunis, Baltika, Rossija, Kremlis, Kandava, Bristol, Vindsor, Kosmoss, Halo Eiropa, Olimpija, Sigulda
Tehniskie vārdi	Ferrosupers, Koncertsupers, Reflekssupers, Tautas supers, Uzvaras supers, Audion, Oktohets, Skanošā gaisma, Elektronika, Triodins
Latīņu alfabēta burti	VEF Sigma, Mikro, Tetra
“Radiotehnikas” vārdi	Radiotehnika 020 stereo, Radiotehnika ML6315 E, Radiotehnika K101 stereo un vēl apmēram 80 radiotehniskie ražojumi, kuru nosaukumā ir “Radiotehnikas” vārds
VEF vārdi	Vefar, Vefsuper, Vefon, Veflux, Vefluxus, Vefonta, Vefper, Vefel, Vefrīga, Vefdet, kā arī – VEF 12, VEF Akords, VEF Tranzistors, VEF mikro 1025 un vēl apmēram 60 radiotehniskie ražojumi, kuru nosaukumā ir VEF vārds
Skaņas vārdi	Eiropafons, Rigafons, Luksofons, Philiton, Trio fon, Kosmofons, Votafon, Tautafons, Tonmeistars, Bonofons
Dažādi	Festivāls, Salena, Salūts, Lukss, Ļubava, Orbīta, Pionieris, Miers, Teika, Līgo, Sakta, Robots, Sprīdītis, Tūrists, Gloria, Superatlantik, Rūķītis, Seža, Solus, Vulkan, Salena, Alton,
Speciāli nosaukumi eksporta modeļiem	Salut, Salute, Pionero, Astrad Auriga, Astrad, Astrad Solar, Comix, Convair, EuroMatic 001, Juvenil 80, Party-Time, Reneva, Winthrop 001, Vega, Ritmo, Intermezzo, Presto, Rigonda Bolshoi, Rigonda Intermezzo, Rigonda Marksman – Audio, Rigonda - Symphony, Siboney 240, Siboney 241, Taino 74, Tento R-8320, Varadero, Victoria

Par daudziem no uztvērēju nosaukumiem ir dažādi stāsti, bet šoreiz tikai par vienu – peltās un slavētās, daudzos miljonos ražotās radiolas „Rigonda”, „Rigonda stereo” un „Rigonda 102” nosaukumu. Vārds Rigonda cēlies no V.Lāča romāna „Pazudusī dzimtene”. Romānā minēta

izdomāta zeme Rigonda. Tā ir tieša norāde uz Rīgas vārdu. Arī romāna galveno varoni Ako sauca tāpat kā Salaspils līvu cilts vadoni cīņā pret vācu krustnešiem 13. gadsimtā. Pēc romāna "Pazudusī dzimtene" motīviem komponists R.Grīnblats 1959. gadā izveido baletu "Rigonda". 1959. gadā mākslinieks Gunārs Kirke rada fabrikas „Laima” šokolādes „Rigonda” iepakojuma dizainu ar palmas attēlu. Šādā noformējumā to ražo vēl

joprojām. Arī tās vizuālais noformējums radīts pēc V.Lāča romāna motīviem. Bija apvienības „Radiotekhnika” firmas veikals „Rigonda”. Rīgā ir Rigondas gatve. 22. februārī vārdadienu svin Rigonda. Rigondas vārdu nes arī firmas „VEF Radiotekhnika RRR” vairākas akustiskas sistēmas.

Daudzi Latvijā ražotie radiotehniskie izstrādājumi vēstures gaitā ir devušies pie saviem īpašniekiem uz tālām zemēm. Un daudzi no viņiem pirms šī ceļojuma mainījuši vārdus.

Visu ražojumu dokumentācijas izstrāde un ražošana notika pēc tehnisko uzdevumu noteikumiem, arī ražojumiem eksportam, bet tajos bija norādīti tikai tehniskie, nevis tirdzniecības nosaukumi.

Piemēram - pēc tehniskajiem noteikumiem Sg 2.021.035 paredzēti pārnēsājamā uztvērēja “Salūts 001” trīs eksporta modeļi: “Salūts 001A”, “Salūts 001B” un “Salūts 001C” ar dažādiem UĪV diapazoniem. Faktiski tos tirgoja ārzemēs ar nosaukumiem “Euromatic 001”, “Salute 001”, un “Salut 001”.

Номер основного конструкторского документа	Вариант исполнения приемника	Диапазон принимаемых частот (волн) МГц (м)
Gr2.021.035-01	"Салют-001А"	87,5-108,0 (3,42-2,79)
Gr2.021.035-02	"Салют-001В"	87,5-100,0 (3,42-3,00)
Gr2.021.035-03	"Салют-001С"	65,8-73,0 (4,56-4,11)

Speciālu eksporta nosaukumu izveide saistīta ar:

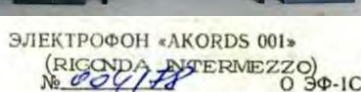
- bijušās PSRS ārējās tirdzniecības organizāciju nosaukumiem – Tento, Astrad, Vega;
- ārzemēs izveidoto bijušās PSRS eksporta firmu nosaukumiem – piemēram, Convair;
- nosaukumiem eksportam uz konkrētiem reģioniem vai valstīm. Piemēram, eksportam uz Latīņameriku un konkrēti uz Kubu- „Taino 74”, „Siboney 240”, „Varadero”, „Juvenil 80”;
- iespējamām bijušās PSRS patentu likumdošanas problēmām.

Tādā veidā „Simfonija” kļuva par „Rigonda Bolshoi” un „Akords” par „Rigonda Intermezzo”.

Tabulā apkopoti tikai atsevišķi no ražojumiem eksportam:

Attēls	Nosaukums eksportam	Pamatmodelis
	„Astrad Auriga”	„VEF 12”
	„Astrad”	„Rīga 103-2”

	„Astrad Auriga”	„Rīga 103-2”
	„Astrad Solar”	„Rīga 103-2”
	„Astrad F3TR9-302B”	„Rīga 302B”
	„COMIX”	„VEF 206” Francijas tirgum
	„COMIX”	„Selga 404”
	„Convair I”	„Spīdola”
	„Convair X”	„VEF Spīdola 10”

	„CONVAIR-S”	„Selga”
	„EuroMatic 001”	„Salūts 001”
	„Juvenil 80”	Līdzīgs „Radiotehnika 625”, bet tikai ar vienu (vidējo viļņu) diapazonu
	„Pionero”	„Selga 410 (309 ?)”
	“Reneva”	“VEF 202”
	„Rigonda”	“VEF” (elektroakustisks agregāts)
	„Rigonda Bolshoi”	„Simfonija 003 stereo”
	„Rigonda Intermezzo”	„Akords 001 stereo”
	„Rigonda Marksman – Audio”	„Rīga 101 stereo”

	"Rigonda Party Time"	"Akords"
	"Rigonda Party Time" stereo	"Akords stereo"
	„Rigonda – Symphony"	„Simfonija 2"
	"Ritmo"	"VEF 221" montēšanai Kubā (IEC)
	„Salut 001"	„Salūts 001"
	„Salute 001"	„Salūts 001"
	"Selga R8310"	Uztvērēja "Imula RP8310" eksporta izpildījums

	„Siboney 240” (siboney – pērļu cilvēki)	„Spīdola 240”
	„Siboney 241”	„Spīdola 240” ar izmainītiem diapazoniem
	„Taino 74” (taino – nosaukums vienai no Kubas pirmiedzīvotāju ciltīm)	„Orbita 2”
	„Tento R-8320”	„Radiotehnika R8320”
	„Varadero” (kūrorta nosaukums Kubā)	„VEF 260”
	„Vega”	„VEF 206”
	„Vega”	„Spīdola 250”

	„Vega 302”	„Rīga 302”, „Rīga 302B”
	„Vega 404”	„Selga 404”
	„Vega 405”	„Selga 405”
	„Victoria”	„Viktorija 001 stereo”
	„Victoria 003 stereo”	„Viktorija 003 stereo”
	“Winthrop 001”	“VEF 101 stereo” (iespējams speciāli gatavots kādai izstādei)

Līdzās lielu firmu ražojumiem, Latvijas radiorūpniecības vēstures izpētē svarīgi ir arī mazpazīstamu firmu un radio amatieru darinājumi. Tikai retais amatieris saviem ražojumiem deva vārdus. Daudzus radiotehniskus izstrādājumus mūsdienās vairs nav iespējams atpazīt un datēt, bet vārdu viņi ir pelnījuši, lai tiktu ierakstīti kopējā Latvijas ražojumu sarakstā.

Ražojumi, par kuru modeļu nosaukumiem nav ziņu, apzīmēti aprakstoši (“Detektoruiztvērējs”, “2 lampu uztvērējs”, “Skaļrunis”) vai ar vārdu „nezināms” un kārtas numuru („Nezināms 001”, „Nezināms 023”). Datu bāzes ieraksta laukā “Ražotājs” šiem ražojumiem izdarīts ieraksts “nezināms” vai “amatieru”.

Eksportam domātiem modeļiem veidots jauns nosaukums, pamatnosaukuma beigās pievienots burts „E”, piemēram „Rigonda E”.

Sastopami vairāki gadījumi, kad vienas rūpnīcas viena nosaukuma modeļi būtiski atšķiras un faktiski ir divi dažādi uztvērēju modeļi. Lai novērtētu šīs atšķirības, izstrādāti kritēji ko uzskatīt par jaunu modeli un ko par modifikāciju.

Modelis ir radiouztvērējs, radiola, magnetola, atskaņotājs, pastiprinātājs vai cita sadzīves radioelektroniska ierīce (turpmāk tekstā uztvērējs) ar savu ražotāja piešķirtu nosaukumu, kurš atšķiras no citiem modeļiem ar savu dizainu, elektriskā slēguma shēmu, pielietotajām detaļām (komponentiem) un tehniski tehnoloģisko izpildījumu. Modeļi var atšķirties pēc vienas vai vairākām augšminētām pazīmēm.

Par jaunu uztvērēja modeli uzskatāms uztvērējs ja:

- mainīts ierīces tips (uztvērējs, radiola, magnetola u.c.);
- iekļauts vai izslēgts no shēmas kāds no funkcionālajiem blokiem – UĪV, radiofrekvenču, SF, ZF, barošanas u.c.;
- būtiski shematiski vai konstruktīvi izmainīts kāds no blokiem – UĪV, radiofrekvenču, SF, ZF, barošanas u.c.;
- mainīts uztveramo diapazonu skaits (GV, VV, ĪV, kā arī iekļauti vai izslēgti izstieptie ĪV un VV diapazoni) vai būtiski mainītas to robežas (PSRS UĪV diapazona vietā Eiropas UĪV diapazons) - galvenokārt eksportam domātie modeļi;
- mainīts vai izveidots papildus barošanas avots;
- būtiski mainīts uztvērēja ārējais izskats (dizains) mainot:
 - +kastes izmēru, formu, materiālu (koks, saplāksnis, plastmasa, skārds), apdares materiālu;
 - +vadības rokturu skaitu, materiālu, formu un novietojumu;
 - +skaļruņa (skaļruņu) novietojumu uztvērēja kastē un tā dekoratīvā nosegmateriāla, veidu, materiālu, krāsu;
 - +skalas izveidojumu, novietojumu, formu, materiālu un lielumu;
 - +būtiski papildinot uztvērēja ārējo noformējumu, izgatavojot uztvērēju pēc speciāliem pasūtījumiem;
- mainīts skaļruņu skaits, tips un (vai) novietojums;
- būtiski mainīta uztvērēja elektriskā shēma, mainot lampu, tranzistoru, pusvadītāju diožu, mikroshēmu skaitu un (vai) tipu;
- būtiski mainīta uztvērēja montāžas shēma (šasijas un skaļruņu novietojumu korpusā, detaļu izvietojums uz šasijas);
- modelis ražots eksportam ar citu nosaukuma uzrakstu, pārējiem uzrakstiem svešvalodās, bet līdzīgu izveidi;
- ja izgatavotājs pats noteicis jaunu modeli ar jaunu nosaukumu, kaut arī izmaiņas ir nebūtiskas.

Modifikācija ir viena uztvērēja modeļa nebūtiskas dizaina, elektriskā slēguma un tā elementu (komponentu) nomināla vai tipa izmaiņas ražošanas procesā.

Par uztvērēja modifikāciju viena modeļa ietvaros uzskatāma ja:

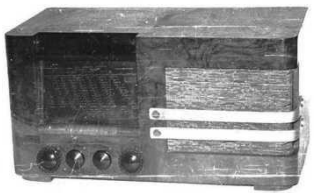
- mainīti pretestību un kondensatoru nomināli un/vai tipi;
- mainīts tinumu skaits transformatoros un kontūros (ja tas neizveido jaunus diapazonus, vai būtiski nemaina diapazonu robežas);
- izslēgti no elektriskās shēmas vai iekļauti tajā atsevišķi komponenti (pretestības, kondensatori u.c.), nemainot shēmas principu vai būtiski neizmainot uztveramo diapazonu robežas;
- radiolām nomainīts cita modeļa līdzīgs elektroatskaņotāja panelis, magnetolām – magnetofona panelis;
- nebūtiski mainīta uztvērēja montāžas shēma (detaļu izvietojums uz šasijas);
- uztvērēja dizainā iekļauti uzraksti – veltījumi dažādiem svētkiem (LOS 50. gadadienas, PSRS 50. gadadienas, Maskavas olimpiādes u.c. simbolika);
- uztvērējam piešķirta bijušās PSRS Valsts kvalitātes zīme un uz uztvērēja korpusa attēlots tās simbols;
- mainīts skaļruņu tips (modelis);
- mainīts korpusa vai tā elementu krāsojuma tonis.

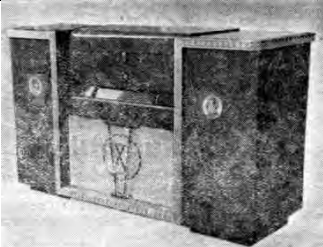
Balstoties uz augstāk minētiem kritērijiem, atsevišķiem uztvērējiem piešķirti jaunveidoti nosaukumi. Tie veidoti arī, lai varētu atšķirt vienāda nosaukuma dažādus modeļus vai aparātūras veidus. Uztvērēju nosaukumiem, kuri beidzas ar burtu parasti, pievienots papildu cipars, bet tiem, kuri beidzas ar ciparu pievienots papildu burts.

Vairāki jaunveidoto nosaukumu modeļi nav ražoti sērijveidā, bet ir eksperimentāli, demonstrācijas vai dāvanu eksemplāri.

Jaunveidotais nosaukums	Apraksts	Attēls
3/26M	Uztvērējs 3/26 (PTD 3/26) m odernizētā kastē.	
Akords 001E stereo	Elektrofona „Akords-001 stereo” e ksporta variants ar samazinātu vadības pogu un komutācijas ligzdu skaitu.	
Akords E stereo	Elektrofona „Akords stereo” e ksporta variants.	
AL 20M	Uztvērējs „AL 20” profilēta krāsota skārda (Lumophon firmas uztvērēja „52W”) kastē.	
AL 2L	Abrama Leibovica firmas 2 l ampu uztvērējs. Nosaukumam „AL 2” pievienots burts „L”, lai atšķirtu no identiska nosaukuma detektoruuztvērēja.	
AL 3L	Abrama Leibovica firmas 3 l ampu uztvērējs. Nosaukumam „AL 3” pievienots burts „L”, lai atšķirtu no identiska nosaukuma detektoruuztvērēja.	
Astrad Auriga Rīga	Uztvērēja „Astrad Auriga” (Rīga 103-2) modelis ar Rīgas silueta inkrustāciju uz uztvērēja priekšplates dāvināšanai viesiem.	
Baltika 52	Uztvērēja „Baltika” 19 52 . gada modelis. Pēc uztvērēja “Baltika RZ1” piemērošanas jaunajām valsts standarta prasībām, ražots no 1952. gada maija līdz 1954. gada decembrim. Parasti netiek izdalīts kā atsevišķs modelis, iekļaujas modelī “Baltika”, tomēr nosaukums sastopams presē, populāri zinātniskajā literatūrā, arī uztvērēja elektriskā slēguma shēmu nosaukumos.	

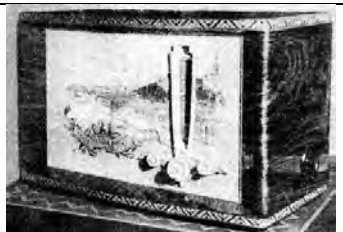
Daugava 2	Uztvērējs radiolas „Daugava” korpusā bez atskaņotāja.	
Daugava U	Uztvērējs „Daugava” modernizētajā korpusā.	
Daugava 4	Nenoskaidrotas izcelsmes uztvērējs „Daugava” modernizētajā korpusā. Korpuss samazināts no augšas, skaļrunis piestiprināts korpusa augšpusē.	
Dzintars 38LM	Uztvērēja „Dzintars 38” līdzstrāvas un maiņstrāvas modelis, literatūrā nav izdevies atrast speciālu apzīmējumu, shēma būtiski atšķiras.	
Dzintars demo	Uztvērēja „Dzintars” speciāli veidots demonstrācijas modelis caurspīdīgā korpusā.	
Ērģeles	Hammonda firmas elektriskās ērģeles, VEF ārējais noformējums (dizainers Ā.Irbīte), ZF pastiprinātājs un akustika. Atrodas Liepājas Luterāņu Jaunliepājas baznīcā.	
Ferrosupers 36LM	Uztvērēja „Ferrosupers 36” līdzstrāvas un maiņstrāvas modelis, literatūrā nav izdevies atrast speciālu apzīmējumu, shēma būtiski atšķiras.	
Festivāls 2	Uztvērēja „Festivāls” vēlākais variants ar atšķirīgu UĪV bloku, frontālo skaļruņu izvietojumu un shēmas izmaiņām.	

Filtrs	Papildu filtrs vietējās raidstacijas izslēgšanai uztvērējam „Vefar 2MD/35”.	
JP 35	Uztvērēja JP 36 agrākais modelis. Veidots pēc analogijas ar 1936. gada J. Princis katalogu.	
K/14M	Vēlākā izlaiduma modernizēts (vienkāršots) PTDGD ražots detektoru uztvērējs K/14 ar antenas, zemes un telefonu pieslēgvietām uztvērēja priekšpusē un diviem spoles pārslēga stāvokļiem.	
Kolifox 1	Nikolaja Klemptnera firmas „Kolifox” 30-to gadu ražojums. Nav izdevies noskaidrot modeļa nosaukumu.	
Kolifox 3	Iespējams, Nikolaja Klemptnera firmas „Kolifox” 30-to gadu ražojums. Modeļa nosaukums nav noskaidrots.	
Kosmofons 34 Special	Uztvērējs "Kosmofons 34" iebūvēts rieksta koka skapī.	
Kosmoss 33 Special	Uztvērējs "Kosmoss 33" iebūvēts rieksta koka skapī ar iebūvētu dinamisko skaļruni.	
Kristāls Demo	Radiouztvērēja „Kristāls” speciāli izstādēm izveidots demonstrācijas modelis, ievietots caurspīdīgā rotējošā korpusā, novietots uz speciāla rotējoša podesta.	
Latvija 1956	1956. gadā rūpnīcā VEF izstrādāts un izgatavots 1. klases radiolas eksperimentālais modelis. Literatūrā apzīmēts kā „Latvija”.	

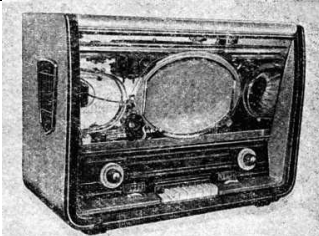
Latvija 1957	1957. gadā rūpnīcā VEF izstrādāts 1. klases radiolas eksperimentāls modelis. Ekspozēts Briseles 1958. gada Vispasaules izstādē. Literatūrā apzīmēts kā radiola „Latvija”.	
Latvija 2/1959	Radiolas „Latvija” eksperimentāls modelis ar atsevišķu akustisko sistēmu. Ekspozēts Ņujorkas 1959. gada Vispasaules izstādē. Literatūrā apzīmēts kā „Latvija 2”.	
Latvija Demo	Radiolas „Latvija RN59” demonstrācijas modelis caurspīdīgā korpusā.	
Latvija M137R1	Konsoles izpildījuma radiola „Latvija M137” ar uzrakstu „Josifam Visarionovičam Staļinam VLKJS 30. gadadienā no Rīgas komjauniešiem un jauniešiem”.	
Latvija M137R2	Konsoles izpildījuma radiola „Latvija M137” - vefiešu dāvana republikai LPSR 10. gadadienā.	
Latvija RN59 6e1p	Radiolas „Latvija RN59” vēlākais modelis ar noskaņošanas indikatoru 6e1p skalas laukumā.	
Ļubava 85T1 stereo	Bloku komplekta „Ļubava 85 stereo” pirmais tuneris (66-74 MHz).	
Ļubava 85T2 stereo	Bloku komplekta „Ļubava 85 stereo” otrais tuneris (88-108MHz).	
Ļubava 85U stereo	Bloku komplekta „Ļubava 85 stereo” pastiprinātājs.	

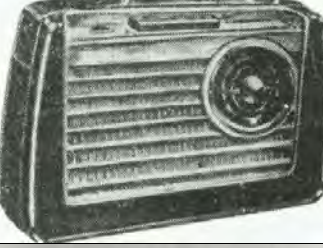
Miers M152 S1	Radiouztvērējs „Miers M152” speciālā izpildījumā, iebūvēts rakstāmgaldā kā velte Staļinam 1951. gadā Rīgas 750 gadu jubilejā. (Staļins 1).	
Miers M152 S2	Radiouztvērējs „Miers M152” speciālā noformējumā ar uzrakstu „Jubileinij 1201- 1951”. Izgatavots kā dāvana Staļinam 1951. gadā Rīgas 750 gadu jubilejā. (Staļins 2).	
Miers M154R Ķīna	Radiolas „Miers M154R” speciāls konsoles izpildījuma dāvinājuma variants Ķīnas Tautas Republikai 5 gadu jubilejā.	
Miers M154R Special	Radiolas „Miers M154R” speciāls konsoles izpildījuma dāvinājuma variants.	
Miers M154R U300	Iespējams, radiolas Miers M154R konsoles izpildījuma variants. 1954. gada martā nosūtīta kā dāvana ukraiņu tautai, atzīmējot 300. gadadienu kopš Ukrainas atkalapvienošanās ar Krieviju. 1955. gadā izdotajā atklātnē nosaukta kā “Miers M159RK” (konsolā? kluba? radiola). Cipara “9” vietā nosaukumā acīmredzot ir jābūt “4” .	
Radiotehnika K001 stereo	Eksperimentāls bloku komplekts, literatūrā minēts kā „Radiotehnika 001 stereo”. Nezināms atskaņotājs (1EPU 75S ar tangenciālo skaņu noņēmēju?), nezināms tuneris, priekšpastiprinātājs „Radiotehnika UP001 stereo”, aktīvās akustiskās sistēmas 2* „S 70”.	
Radiotehnika K010 stereo	Eksperimentāls bloku komplekts, sastāvošs no „Radiotehnika UM001 stereo”, „Radiotehnika T010 stereo” un trīs nezināmiem blokiem. Iespējams bija izstādīts Latvijas valsts vēstures muzeja izstādē "Radio vakar, šodien, rīt".	
Radiotehnika KE101 stereo	Viens no bloku komplekta „Radiotehnika K101 stereo” komplektācijas variantiem – stereo elektrofonu (komplekt elektrofonu). Komplektā stereo elektroatskaņotājs „Radiotehnika EP101 stereo”, stereo pastiprinātājs „Radiotehnika U101 stereo”, akustiskās sistēmas 2* „S 30” („10 AS314” (315)).	 КОМПЛЕКС ЭЛЕКТРОФОНА КЭ-101

Radiotekhnika KEM101 stereo	Viens no bloku komplekta „Radiotekhnika K101 stereo” komplektācijas variantiem – stereo magnetoelektrofons (k omplekt e lektrofon m agnitofon). Komplektā kasešu stereo magnetofons – pierīce „Radiotekhnika M201 stereo”, stereo elektroatskaņotājs „Radiotekhnika EP101 stereo”, stereo pastiprinātājs „Radiotekhnika U101 stereo”, akustiskās sistēmas 2* „S 30” („10 AS314” (315)).	
Radiotekhnika KM101 stereo	Viens no bloku komplekta „Radiotekhnika K101 stereo” komplektācijas variantiem – stereo magnetofons (k omplekt m agnitofon). Komplektā kasešu stereo magnetofons – pierīce „Radiotekhnika M201 stereo”, stereo pastiprinātājs „Radiotekhnika U101 stereo”, akustiskās sistēmas 2* „S 30” („10 AS314” (315)).	
Radiotekhnika KR101 stereo	Viens no bloku komplekta „Radiotekhnika K101 stereo” komplektācijas variantiem – stereo radiola (k omplekt r adiola). Komplektā stereo tuneris „Radiotekhnika T101 stereo”, stereo elektroatskaņotājs „Radiotekhnika EP101 stereo”, stereo pastiprinātājs „Radiotekhnika U101 stereo”, akustiskās sistēmas 2* „S 30” („10 AS314” (315)).	 КОМПЛЕКС РАДИОЛЫ КР-101
Radiotekhnika KS101 stereo	Bloku komplekts „Radiotekhnika K 101 stereo” statnī .	
Radiotekhnika KT101 stereo	Viens no bloku komplekta „Radiotekhnika K101 stereo” komplektācijas variantiem – stereo radiouztvērējs (k omplekt t uner). Komplektā stereo tuneris „Radiotekhnika T101 stereo”, stereo pastiprinātājs „Radiotekhnika U101 stereo”, akustiskās sistēmas 2* „S 30” („10 AS314” (315)).	
Radiotekhnika KTM101 stereo	Viens no bloku komplekta „Radiotekhnika K101 stereo” komplektācijas variantiem – stereo magnetola (k omplekt t uner m agnitofon). Komplektā stereo tuneris „Radiotekhnika T101 stereo”, kasešu stereo magnetofons – pierīce „Radiotekhnika M201 stereo”, stereo pastiprinātājs „Radiotekhnika U101 stereo”, akustiskās sistēmas 2* „S 30” („10 AS314” (315)).	
Radiotekhnika KU101 stereo	Viens no bloku komplekta „Radiotekhnika K101 stereo” komplektācijas variantiem – stereo pastiprinātājs (k omplekt u silitel). Komplektā stereo pastiprinātājs „Radiotekhnika U101 stereo”, akustiskās sistēmas 2* „S 30” („10 AS314” (315)).	
Radiotekhnika S101 stereo	S tatnis bloku komplektam „Radiotekhnika KS101 stereo”.	?

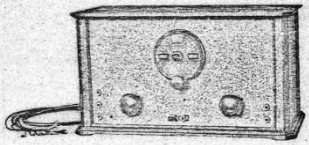
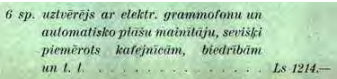
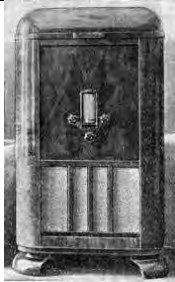
Radiotehnika S7111 stereo	Statnis bloku komplektam „Radiotehnika KS7111 stereo”.	
Reflexsupers B	Nenoskaidrots A.Leibovica firmas bateriju strāvas uztvērējs, uzraksts uz aizmugures vāka „Reflex-Super”.	
Rigonda E	Radiolas „Rigonda” eksporta variants ar izmainītiem viļņu diapazoniem.	
Rigonda E stereo	Radiolas „Rigonda stereo” eksporta variants ar izmainītiem viļņu diapazoniem.	
Rīga 103-2 PSRS50	Uztvērējs „Rīga 103-2” ar inkrustāciju „50 let SSSR”. Dāvana Padomju Savienības Komunistiskās partijas Centrālās Komitejas, Padomju Sociālistisko Republiku Savienības Augstākās Padomes un Krievijas Padomju Federatīvās Sociālistiskās Republikas Augstākās Padomes kopīgās svinīgās sēdes par godu PSRS 50. gadadienai dalībniekiem 1972. gada decembrī. Komplektā tīkla barošanas bloks.	
Rīga 10M	Uztvērēja „Rīga 10” modernizēts variants ar mainītu skalas konstrukciju, pieskaņošanas kondensatoru tipu nomaiņu un elektriskās shēmas (izejas transformators, atgriezeniskās saites shēma) izmaiņām.	
Rīga 10S	Uztvērējs „Rīga 10” speciāli veidots kā velte biedram J.V.Staļinam republikas galvaspilsētas 750 gadu jubilejā.	
Rīga 6M	Modernizēts uztvērēja „Rīga 6” modelis ar izmainīto skalas nosegplāksni, diapazonu rādītāju un detaļu montāžu.	

Rīga T689R1	Konsoles tipa r adiola uz uztvērēja "Rīga T689" bāzes ar dekoratīvu dāvinājuma uzrakstu PSRS 10.arodbiedrību kongresam.	
Rīga T689R2	Nezināma ražotāja (iespējams amatieru) konsoles tipa r adiola uz uztvērēja "Rīga T689" bāzes.	
Rīga T689R3	Nezināma ražotāja konsoles tipa r adiola uz uztvērēja "Rīga T689" bāzes.	
Rīga T689R4	Iespējams, RRR ražota konsoles tipa r adiola uz uztvērēja "Rīga T689" bāzes. Atradās RRR muzejā.	
Rīga T689Sp	Konsoles tipa radiola uz uztvērēja "Rīga T689" bāzes. Uzraksta plāksnīte uz radiolas šasijas un kastes - "T689 Sp , Nr.0018, 1946. gads".	
Rīga T755K	Uztvērējs „Rīga T755” finierētā saplākšņa (k oka) kastē.	
Sakta 2	Radiolas „Sakta” modelis ar modernizēto kastes dizainu.	

Sakta demo	Radiolas „Sakta” speciāls demonstrācijas modelis daļēji caurspīdīgā korpusā.	
Selga 309T	„Selga 309” modelis ar tranzistoriem mikroshēmas K174XA10 vietā.	
Selga 404E	„Selga 404” eksporta modelis ar uzrakstiem uz skalas angļu valodā.	
Selga 405E	„Selga 405” eksporta modelis ar uzrakstiem uz skalas angļu valodā.	
Siboney 241GV	Pārnēsājams uztvērējs "Siboney 241" ar garo viļņu diapazonu.	
Skalrunis kino	Nezināma modeļa skalrunis, iespējams VEF ražojuma, iemontēts kinoprojektora AŠS 3 akustiskajā sistēmā.	
Spīdola 1960	Uztvērēja “Spīdola” sākotnējais 1960. gada eksperimentālais modelis ar 9 tranzistoriem elektriskajā shēmā.	
Spīdola 1984	Dizainera G.Glūdiņa 1984. gadā veidots makets mērogā 1:1 pārnēsāmajam uztvērējam Spīdola.	

Spīdola E	Uztvērēja „Spīdola” eksporta variants ar izmainītiem viļņu diapazoniem.	
T689 (Uzvara)	Sākotnējais uztvērēja „Rīga T689” nosaukums.	
TM 653Gr	Konsoles tipa radiola ar iebūvētu TM 653 uztvērēju un īpatnēju ELGRAPHON elektrisko atskaņotāju. Varētu būt amatieru kombinācija no dažādu ražotāju komponentiem.	
Tūrists 1955	Eksperimentāls sākotnējs uztvērēja „Tūrists” modelis ar dermantīnu aplīmētā saplākšņa korpusā, ar atšķirīgu šasijas novietojumu uztvērēja korpusā, montāžu un dizainu. Tips PMP 55.	
Tūrists 1956	Uztvērēja „Tūrists” eksperimentāls modelis ar dermantīnu aplīmētā saplākšņa korpusā. Tips PMP 56.	
Tūrists 1958	Eksperimentāls 1958. gada uztvērēja „Tūrists” modelis lampu vietā izmantojot tranzistorus.	
Tūrists 1959	Eksperimentāls 1959. gada uztvērēja „Tūrists” modelis lampu vietā izmantojot tranzistorus. Viens no starpposmiem starp Tūristu un Spīdolu.	
US 2ru	Uztvērējs sakariem “US 2” ar padomju (krievu – ru) ražojuma oktālā cokola lampām.	

US 4ru	Uztvērējs sakariem "US 4" ar padomju (krievu – ru) ražojuma oktālā cokola lampām.	
VEF 12 VEF50	Izmainīta ārējā dizaina pārnēsājams uztvērējs „VEF 12”. Izveidots uz rūpnīcas VEF 50 gadu jubileju 1969. gadā.	
VEF 12 VIL100	Izmainīta ārējā dizaina pārnēsājams uztvērējs „VEF 12”, veltīts V.I. Leņina dzimšanas 100. gadu jubilejai, jubilejas iesaiņojumā, ar būtiski pagarinātu garantiju līdz 5 gadiem.	
VEF 12E	Pārnēsājama uztvērēja VEF 12 eksporta variants ar 13, 16, 19, 25, 31, 41 metru īsviļņu diapazoniem.	
VEF 202O	Pārnēsājams uztvērējs “VEF 202” olimpiskajā noformējumā.	
VEF 214U40	Pārnēsājams uztvērējs “VEF 214” izveidots kā dāvana LTK veterāniem uzvaras 40. gadadienā.	
VEF 260M	Pārnēsājamas magnetolas „VEF 260 Sigma” m odernizēts modelis ar melnas krāsas izmainīta dizaina rokturiem.	
VEF Akords U	Radiolas „VEF Akords” modelis bez atskaņotāja. U ztvērējs „VEF Akords”.	

Vefel 4	VEF 1932. gada katalogā zem viena ieraksta minēts uztvērējs Vefel 3 ar 3 un 4 lampām. Pēc līdzības ar Vefel 2 un Vefel 3 izdalīts uztvērējs Vefel 4. Varētu būt neizpārdoto uztvērēju 4/25 jaunais reklāmas nosaukums.	 „VEFEL-3” 4 un 3 spuldžu bateriju uztvērēji vietējās un ārējās stacijas uztveršanai skaļruni
Vefon 6MDGr	VEF 1933. gada ražojuma 6 spuldžu uztvērējs ar elektrisko gramafonu un atomātisko skaņuplašu mainītāju. Minēts VEF 15.06.1933. cenu sarakstā: "6 spuldžu uztvērējs ar elektr. gramfonu un automatisko plāšu mainītāju, sevišķi piemērots kafejnīcām, biedrībām un t.l. "	
Vefon MD/38A	Uztvērējs Vefon MD/38 ar A sērijas lampām AK2, AF3 (AF7), ABC1, AL4, AZ1.	
Vefper 1934	Permanentdinamisks skaļrunis „Vefper”, izmantots 1934. gada VEF uztvērējos.	
Vefper 1934 kastē	Permanentdinamisks skaļrunis „Vefper” kopā ar izejas transformatoru iebūvēts uztvērējam „Vefar 2MD” līdzīgā korpusā.	
Vefsuper 7MDGr/34	Domājams, uztvērēja „Vefsuper 7MD/34” konsoles izpildījuma („iebūvēts rieksta koka skapī kopā ar 2 skaļruņiem”) modelis ar skaņu plašu atskaņotāju.	
Vefsuper 7MDGr/34Lux	Domājams, uztvērēja „Vefsuper 7MD/34” konsoles izpildījuma („iebūvēts rieksta koka skapī kopā ar 2 skaļruņiem”) modelis ar automātisko skaņu plašu mainītāju. VEF muzeja inventāra aprakstā Nr.Vm 461 minēta kā “VEF SUPER radiola 7MD/34 maiņstr.”.	
Vefsuper 7MDGr/35Lux	Domājams, uztvērēja „Vefsuper 7MD/35” konsoles izpildījuma modelis ar automātisko skaņu plašu mainītāju.	

Vefsuper B306 KL5	Uztvērējs „Vefsuper B306” ar lampu KL5 izejas pakāpē.	
Vefsuper B306N	Uztvērēja „Vefsuper B306” eksporta modifikācija.	
Vefsuper B417K	Uztvērēja „Vefsuper B417” k ara laika modelis, izmantotas DCH21; DF22; DBC21; DLL21 lampas, arī ievietojams speciālā zaļā aizsargkrāsā krāsotā kastē – koferī kopā ar barošanas elementiem.	
Vefsuper KB416K	Uztvērēja „Vefsuper KB416” k ara laika modelis ar atšķirīgu kastes zaļas aizsargkrāsas krāsojumu, kastes konstrukciju, furnitūru un kvēles elementiem.	
Vefsuper LM507N	Uztvērēja „Vefsuper LM507” eksporta modifikācija bez uzraksts RĪGA uz skalas. Skala Nr. 7A.	
Vefsuper M507A	Uztvērēja „Vefsuper M507” šasija ar lampām EK2; EBF2; EFM1; EL3N; AZ1 ievietota taisnstūra finierētā uztvērēja „Vefsuper MD/40” kastē.	
Vefsuper M517A	Uztvērēja „Vefsuper M517” modelis ar vienu līdz četrām 11 sērijas lampām (EBF11, EL11, AZ11, EFM11) shēmā.	
Vefsuper M517K	Uztvērēja „Vefsuper M517” k ara laika modelis ar četriem noskaņošanas rokturiem un PSRS ražojuma oktālajām lampām 6a8, 6k7, 6g7, 6e5, 6f6s, 5z4s.	

Vefsuper M557A	Uztvērēja „Vefsuper M557” modelis ar izmainītu skalas pievadu (identisks kā „VEF M697”) un skaļruni (identisks kā „VEF M697” un „Baltika RZ1”).	
Vefsuperlux MDGr/37	Vefsuperlux MD/37 šasija iebūvēta konsoles tipa korpusā ar elektrisko gramafonu.	
Viktorija EP003 stereo	Radiolas „Viktorija 003 stereo” elektroatskaņotājs literatūrā apzīmēts kā „Viktorija 003 stereo”.	
Viktorija T002 stereo D	Speciāla pasūtījuma magnetoradiolas “Viktorija 002 stereo D” tuneris.	
Viktorija T003 stereo	Radiolas „Viktorija 003 stereo” tuneris literatūrā apzīmēts kā „Viktorija 003 stereo”.	
Viktorija T003M stereo	Radiolas „Viktorija 003M stereo” tuneris literatūrā apzīmēts kā „Viktorija 003M stereo”.	
Viktorija U002 stereo D	Speciāla pasūtījuma magnetoradiolas “Viktorija 002 stereo D” ZF pastiprinātājs.	
Vulkan	Firmas "Vulkan" detektoruuztvērējs.	

Daudz neprecīzu, pārveidotu un jaunveidotu nosaukumu sastopami cilvēku atmiņās – ražojumu nosaukumos vārdi samainīti vietām, no nosaukuma pazudis vai tajā pievienots kāds lieks cipars, burts vai vārds.

Lai nodrošinātu uztvērēju modeļu nosaukumu ievadi un lietošanu starptautiskajā elektroniskajā vidē, it sevišķi datu bāzēs, modeļu nosaukumus ir mēģināts sistematizēt un unificēt.

Latvijas sakaru un elektrotehnisko ražojumu datu bāzē (radio datu bāzē) ražojumu nosaukumi rakstīti pēc izstrādājumu tehniskās dokumentācijas, ja tāda ir piejama.

Kirilicā rakstītie nosaukumi rakstīti ar latīņu burtiem un vairumā gadījumos latviskoti, izņemot atsevišķus gadījumus. Šeit sastopami arī interesanti gadījumi: piemēram uztvērēja „Salūts 001” nosaukuma rakstību uz aparāta ļoti reti var atrast kirilicā, kaut arī lietošanas instrukcijā uztvērējs nosaukts „Салют-001”. Parastā rakstība - „Saluts 001”, bet eksporta modeļiem „Salut 001”, „Salute

001" un „Euromatic 001". Iespējamais iemesls varētu būt bijušo PSRS un VDR kopdarbība šī uztvērēja izstrādē un ražošanā.

Bijušās PSRS ražojuma lampu nosaukumos lielie kirilicas burti atvietoti ar mazajiem latīņu alfabēta burtiem:

6H9C - 6n9s, 6П6C - 6p6s, 5Ц4C - 5z4s, 6Ж8 - 6j8,
6Ж3П - 6j3p, 6Х2П - 6h2p, 6Б8C - 6b8s, 6И1П - 6i1p

Atsevišķās vietās tekstā kirilicas burti aizstāti ar latīņu alfabēta burtiem, burts „Ш" aizstāts ar „SH", Ш ar SHCH, Ж ar ZH, Я ar JA, Ю ar JU, Ч ar CH.

Aprakstošie nosaukumi ievadīti parastā tekstā ar atstarpi starp vārdiem: „Elektriskais gramofons", „Skanošā gaisma".

Romiešu cipari aizstāti ar arābu cipariem: „II-EPU-62SM" - „2EPU 62SM".

Nosaukumi, kuros pirmais ir skaitļa vārds, tas rakstīts ar arābu cipariem - „Divlampu uztvērējs"- „2 lampu uztvērējs".

Tematisko nosaukumu grupās pirmais rakstīts vienojošais vārds - „Skaļrunis dinamisks", „Baterija anoda 2", „Konstruktors mehānisks".

Pēc iespējas samazināta domu zīmes (defises) lietošana to atmetot, vai aizstājot ar atstarpi starp vārdiem vai rakstu zīmēm. Tā lietota tikai starp blakus esošiem lielajiem burtiem, mazajiem burtiem un cipariem: „II-EPU-12-4-127"- „2EPU 12-4-127". Atsevišķos gadījumos domu zīme aizstāta ar slīpsvītru.

Ar atstarpi aizstātas arī A.Leibovica firmas 30 – to gadu sākumā modeļu nosaukumos lietotās kvadrātiekvādas. Uztvērēja nosaukums „AL [10]" rakstīts kā „AL 10", „AL [L1]" rakstīts kā „AL L1".

Šajā pārskatā ar vārdu „uztvērējs" apzīmēts radiouztvērējs.

**Beidzot klausīšanos, neaiz-
mirstat antenu saslēgt
ar zemi.**

Raksts izveidots 2010. gada jūlijā, un turpmāk tas regulāri būtiski labots un papildināts.